خولانەوە لە ناوکلتوری شۆڕشی شاخدا ... بەیان ئیبراهیم .

نەتەوە ژێر دەستەکان ئەو کاتانەی بەهۆی بەریەککەوتن و گۆڕانکاریە جیهانی و ناوچەییەکانەوە لە قۆناغی شۆڕشی بەرگری و چەکداریەوە دەچنە قۆناغی بەڕێوەبردنی شارەکان ، دەکەونە بەردەم هەستیارترین جۆری خەبات ، بە مانایەکی تر شاخ و شار دو نیای تەواو جیاوازن ، خۆ ئەگەر لە شاخ خەباتی چەکداری و پارتی زانی لە پێناو بەرگریکردن بوبێت لە سڕینەوەی نەتەوەیەک و گوشار خستنە سەر ڕژێمە دەستەڵاتدارەکان تا دان بە مافی نەتەوەکاندا بنێت ئەوا خەباتی شارەکان بە پلەی یەکەم جۆری بەڕێوەبردنە ، بەم مانایانە چەمکی تێگەشتنی شار ڕەهەندی خۆی هەیە و چەمکی خەباتی شاخەکان ڕەهەندی خۆی هەیە ، بە درێژایی مێژو کورد لەهەر چوار پارچەکە ، بەردەوام لە خەباتی ڕزگاری نیشتمانیدا بوە ، بەڵام کاتێک دێتە سەر حکومداری و خەباتی شارەکان بە جۆرێ لە جۆرەکان ناتوانن ئیدارەی شار بدەن ، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی ئەم شۆڕشانەی ئێمە کاتێک لە شاخ بون لە هەناوی شۆڕشدا چەمکی بەڕێوەبردنی شارەکان غایب بوە ، واتا لە پاشخانی شۆڕشەکانی ئێمەدا هەڵگری خۆ بەڕێوەبردنی شارەکان نەبوە ، بە پێچەوانەوە ئەوانەی کە پارتی زان بون کاتێک دێنە شارەکان لەبەر ئەوەی تێگەشتنیان بۆ چەمکی شار سفرە ، بە هەمان ئەقڵیەتی شاخەکانەوە دەکەونە ناو شارەکان و کۆی پرۆسەی شارەکان تێک دەدەن ، هەتا دەگاتە ئەوەی یەکە ئیداریەکان و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و شارەوانی و خزمەتگوزاری دەبەستنەوە بە بەرژەوەندی خۆیانەوە ، لەبەر ئەوەی لە شاخدا پێیان وابوە کە شۆڕشەکەیان سەری گرت دەبنە خاوەن کۆی شار و نیشتمان ، ئەمە وای کردوە کە هیچ بوارێک بۆ تەکنەکرات نەمێنێتەوە و کۆی سێکترەکان ئیفلیج بێت ، تا ئەو ئاستەی کۆمەڵگا وەک سەربازگەیەکی بە بەرنامەی هەتا سەربازیش لێ دەکەن .

ئا لێرەوە کۆی کۆمەڵگا و ئەوەی پێ ی دەوترێت ئالیەتی میکانیزمی جوڵەی کۆمەڵایەتی تێک دەدەن و سەر لە تاکەکان دەشێوێنن ، تا دەگاتە ئەو ئاستەی پەروەردە غایب دەبێت و لێرەوە کارەساتەکان ڕو دەدات ، ئەمەی لە باشور ڕو دەدات بە تەنها ئەوە نیە پێمان وابێت بەریەککەوتنی ناوچەیی و بەرژەوەندی وڵاتان خولقاندویەتی ، نەخێر بە پلەی یەکەم دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی ئەم شۆڕشانەی ئێمە لە باشور ..

لە باکگراوندی خۆیاندا هەڵگەری بەڕێوەبردنی شار و دەوڵەتداری و حکومەتی هاوڵاتی نەبون ، بە زمانێکی سادە هەر چەکدارەکانی حکومی شارەکان دەکەن ، بۆیە ئەم دەستەڵاتەی ئێمە ناتوانرێت بە حکومەت و سیستەم ناو بنرێت ، جگە لە هەڵگری کلتورێکی پارتی زانی و شۆڕشی شاخ و بونیەی خێڵەکی نەبێت .

کە دەتوانین بڵێین هێشتا جگە لە کۆمەڵەی ڕەنجدەران (کە هەوڵێکی سەرەتای دا ، دوای کاک نەوشیروان ئەویش بەرەو کۆتا دەچێت ، هەر چەندە لە ڕابردوەوە تا ئێستا تەنها کۆمەڵەی ڕەنجدەران بوە هەوڵێکی سەرەتایی دا بێت دژی کلتوری چەکداری خێڵەکان) شۆڕشی شاخیش هەر نەیتوانیوە تەواو هەڵگری مەفهومەکانی شۆڕش و پارتی زانی بێت ، کە دەتوانین بڵێن ئەمەی ڕودەدات بە پلەی یەکەم دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە تا ئێستاش خولانەوەیە لە ناو هەمان بازنەی شۆڕشێکی خێڵەکی و پارتی زانیەکی خێڵەکیدا ، نەتوانراوە ئەم بازنەیە ببڕێت ، ئەوەی ئێمەی خوێندنەوە بە دەوڵەتداری دەکات و ئەو ڕەخنە باوەی کە هەیە ، جگە لە خوێندنەوەیەکی کاڵ و کرچ هیچی تر نیە ، ئەگەر نەتوانرێت بگەینە سەر ڕەگی کێشەکان ، خۆ ئەگەر شۆڕشەکانی ئێمە هەڵگری مفهومی دەوڵەتداری و حکومەتی هاوڵاتی و ستراتیژی نەتەوەیی و ئاسایشی نەتەوەیی بونایە ، ئەوا دابەش نەدەبون بەسەر ولاتانی ناوچە و دەیانزانی چۆن مامەڵە لەگەڵ پەیوەندیەکاندا بکەن ، دوا جار لە بەر ئەوەی شۆڕش کارگەیەک بوە بۆ بەرهەم هێنانی ئەقڵی پارتی زانی و شۆڕشی چەکداری خێڵەکی و پاشان ئەم بەرهەمەی خستوەتە ناو دەوڵەتداری و حکومەتەوە ئەوا ئەمە بەرهەم دێنێت کە دەیبینین ، بۆیە ئەمەی ڕو دەدات چاوەڕوان کراوە و دەکرێت لەوە زیاتریش ڕو بدات ، چونکە ئەوانەی لە شاخ هاتونەتە خوارە توانای بەڕێوەبردنی تەنها یەک گەڕەکیان نیە نەک شار و هەریمێکیش ، وە دەرئەنجام دەرکەوت هێشتا لەسایەی شۆڕشی شاخەوە ئێمە لە بازنەیەکی داخراوی کلتوری پارتی زانیەکی نەخوێندەوار و کۆمەڵە چەکداردا دەژین و مەدەنیەت و دەوڵەتداریش توشی ئەم نەخۆشی شێرپەنجەی ئیدارییە دەبێت کە دەیبینین .